

Campament des Soldats - Es Verger

Parc natural de la Península de Llevant

**Govern
de les Illes Balears**

Obra Social "la Caixa"

CATALÀ

Del Campament des Soldats a les cases des Verger

Parc natural de la Península de Llevant

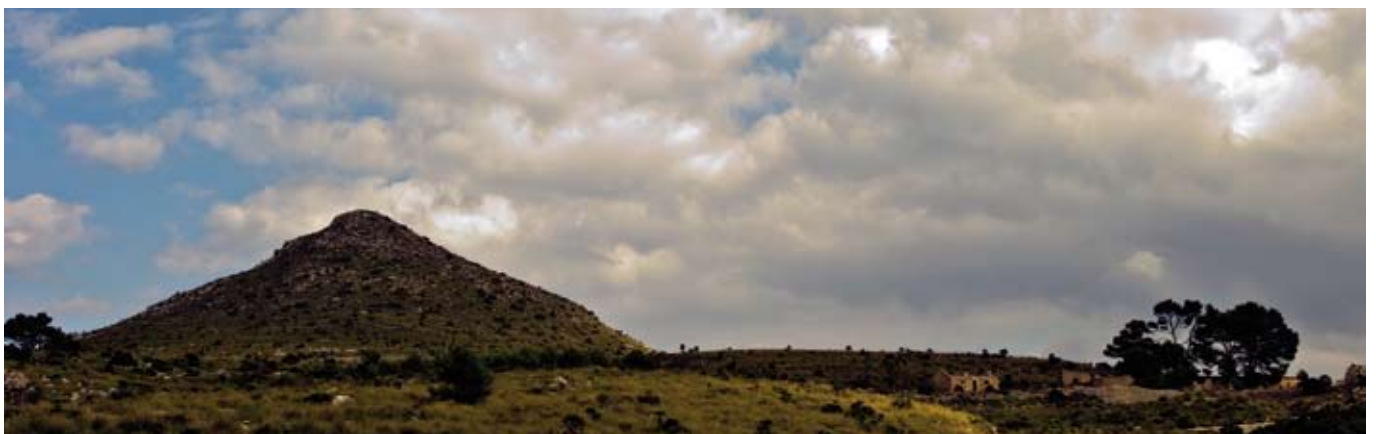
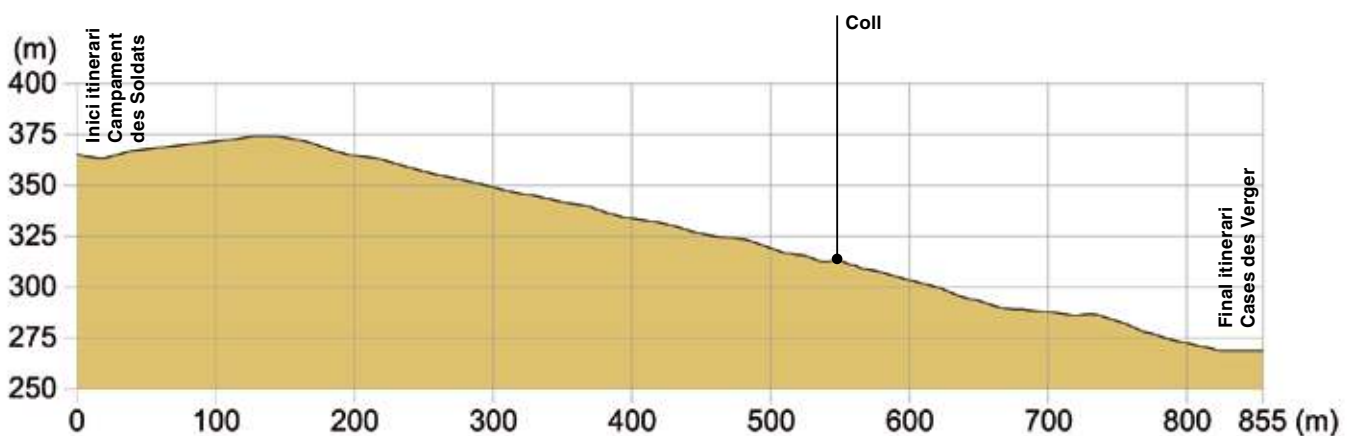
L'itinerari que us suggerim uneix dos conjunts arquitectònics del Parc natural d'importància: el Campament des Soldats i les cases des Verger. El passeig travessa la finca des Verger, entre els puigs des Porrassar i des Corb, i discorre a una alçària que ens proporciona unes vistes obertes cap a la mar, amb la panoràmica de Menorca a l'horitzó, i que ens permet divisar també les muntanyes més altes de la serra de Llevant.

Aquesta ruta ens dóna l'oportunitat de fer una visita amb un recorregut circular d'aproximadament dues hores de durada des de l'aparcament del Parc natural, si l'unim amb el camí dels Presos (itinerari 3) i el camí des Verger a s'Alqueria Vella (itinerari 1). La distància aproximada de l'itinerari és d'un quilòmetre (5,5 quilòmetres, la ruta completa).

Dificultat: mitjana

Distància per recórrer: 0,8 quilòmetres

Durada: 30 min

Puig des Porrassar (Foto: Miquel Pastor Tous)

1. El Campament des Soldats

Si iniciem la caminada a les cases de s'Alqueria Vella (aparcament i centre d'informació), hem d'agafar el camí dels Presos i fer el primer tram d'aquest itinerari (senyalitzat amb el número 3).

El Campament des Soldats fou construït com a camp de reclusió de presos els primers anys de la dècada de 1940, un cop acabada la Guerra Civil. Era una colònia que allotjà presos polítics i de guerra, del bàndol republicà, que eren duts aquí, en la majoria dels casos des de la Península, amb l'objectiu de fer treballs forçats per redimir condemna (com per exemple, la construcció de la carretera, d'aquí que la coneguem com a camí dels Presos).

La carretera acaba gairebé quatre quilòmetres més amunt, en direcció a sa Talaia Moreia, lloc on suposadament es volia construir una bateria de costa per a la defensa de l'illa.

Aquest element és únic a Mallorca i molt poc comú a tot l'Estat, ja que els camps de reclusió normalment eren construccions desmuntables i no de pedra, com les que aquí podem observar. Entre les restes del Campament s'hi intueixen les distintes dependències que feren la funció d'estança dels comandaments, de cuina, de magatzem i d'infermeria, a més dels barracons dels presos, que es mantenen en un estat de conservació molt deficient, i amb prou feines podem imaginar les condicions en què hi visqueren.

El Campament des Soldats (Foto: José Luis Barrera Navarro)

2. El relleu del Parc

Puig des Corb (Foto: Gerard Bravo)

Travessam el Campament i iniciam la caminada pel tirany que s'allunya d'aquí en direcció sud-est. Passat el tancat que envolta el conjunt de runes, hi trobam un aljub i unes piques, que també emprava la colònia penitenciària. Poc després veim una darrera caseta i el traçat senyalitzat ens condueix a l'esquerra, deixant a la nostra esquena el puig des Corb.

Les vistes se'ns obren cap a la llunyania. Podem distingir els imponents relleus del puig Morei (564 m), del puig de sa Tudossa (442 m) i del puig des Porrassar (493 m), a l'esquerra del qual hi ha una paret llarga de pedra seca que separa les finques de s'Alqueria Vella i es Verger. Juntament amb Albarca, aquestes dues finques foren adquirides pel Govern de les Illes Balears els anys 1999 i 2000 i formen part del Parc natural que es declarà el mes de novembre de 2001. Altres relleus ben reconeixadors des d'aquí,

Puig des Porrassar (Foto: Sebastià Torrens)

però a més distància, són les penyes de na Pastora (350 m), just abans de la vall des Verger; la talaia de Son Jaumell (273 m), amb una torre per vigilar la costa gabellina, i el puig de sa Vinyassa (361 m).

Les serres de Llevant són el segon conjunt muntanyós més important de Mallorca, després de la Serra de Tramuntana. Són serres d'origen alpí, formades durant el període cenozoic. Són el resultat dels moviments tectònics que fa 15 milions d'anys varen provocar importants canvis en els relleus mediterranis quan la placa europea i l'africana xocaren. A la península Ibèrica es formaren importants relleus, com els Pirineus i les serralades Bètiques. Les serres de Llevant i de Tramuntana són, de fet, una continuació d'aquestes darreres. Tractant-se d'uns relleus bastant recents, les formes de les muntanyes no són arrodonides, sinó escarpades, i hi abunden els afloraments de roca nua. Les pluges n'erosionen el terreny i contribueixen a rentar els vessants de les muntanyes, cosa que fa que s'acumuli la terra a les planes inferiors.

3. Els torrents de la contrada

Les pluges intenses, concentrades sobretot en els mesos de tardor, provoquen revengudes puntuals dels torrents de la zona, que salven grans desnivells al llarg de recorreguts curts, fet que dóna com a resultat una acció erosiva molt forta. El sòl dels vessants s'empobreix, i les pedres són arrossegades torrent avall fins a les platges. El rodament i el rentat de les pedres determina la forma arrodonida característica de les bales o còdols de platja; moltes de les que s'han originat aquí les trobam a la cala de la Font Celada, per damunt una capa d'abundant arena blanca formada fonamentalment per les restes de les closques de molts de mol·luscs i crustacis marins.

Els diferents trams dels torrents adopten noms distints segons els indrets pels quals transcorren. Aquí veim ramificacions del torrent des Porrassar, que, quan s'ajunta més avall amb el de s'Arboçaret, formen el torrent des Castellot, que desemboca a la cala de la Font Celada.

El torrent des Porrassar (Foto: Marc Gil)

4. La muntanya i els incendis

Dins l'àmbit del Parc natural el paisatge es caracteritza per la dominància de les grans praderies de càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*), una herba de la família de les gramínies que cobreix bona part del sòl. L'origen d'aquest paisatge es troba en l'acció humana, ja que durant molts de segles els pagesos han emprat la tècnica de la crema del càrritx per obtenir una pastura tendra per al ramat. El càrritx té una capacitat de rebrot molt gran després d'un incendi, a diferència d'altres plantes. Amb el temps, la crema reiterada del càrritx i els incendis forestals han configurat un paisatge empobrit en espècies amb un domini indiscutible d'aquesta planta.

Per tal d'afavorir la recuperació de la vegetació, la gestió del Parc ha fet i continua fent repoblacions forestals mixtes, amb pins, ullastres, alzines i diverses espècies de sotabosc. D'altra banda, i per reduir el risc d'incendi, es desenvolupen diferents accions de prevenció, com l'obertura de franges de baixa

Panoràmica des del camí (Foto: Gabriel Rubert Rado)

Pastura controlada en una faixa o tallafoc (Foto: Josep Rullan)

densitat de vegetació als costats dels camins mitjançant el pasturatge d'ases, someres i vaques.

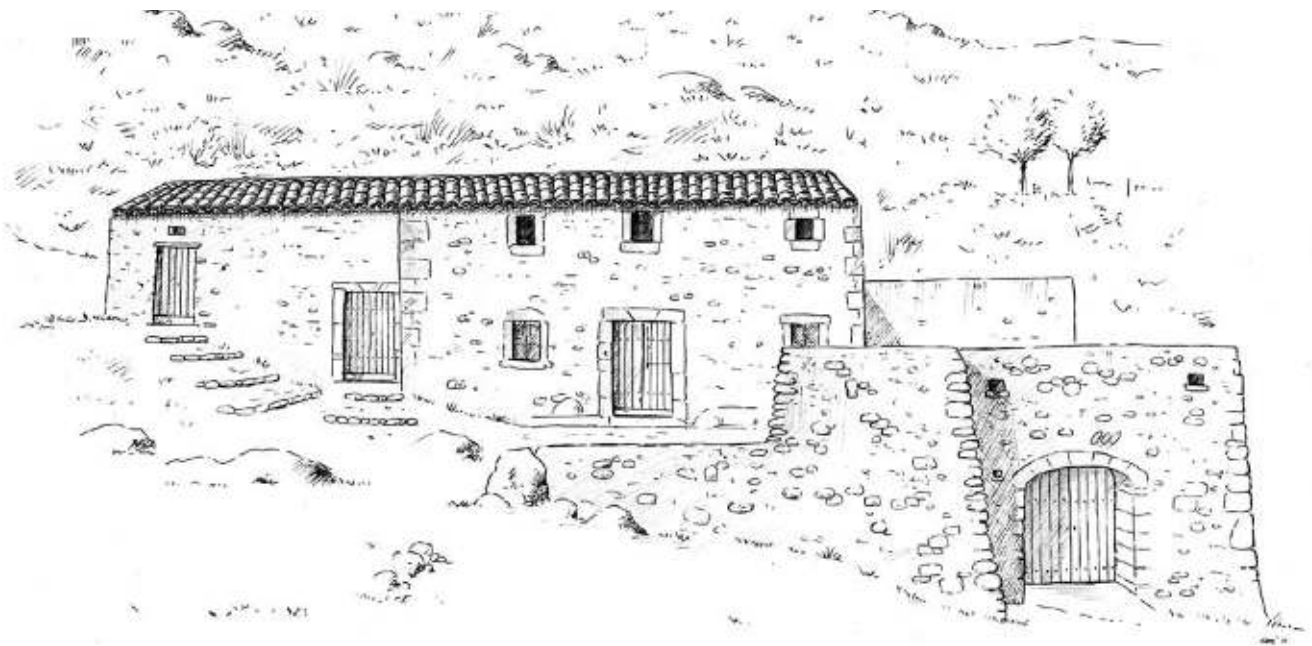
És molt possible que en el transcurs de l'itinerari i durant la tardor o l'hivern hi vegem vaques; aquestes són de raça mallorquina, una raça rústica i forta que s'adapta perfectament a les condicions de la muntanya. La pastura dirigida d'aquests animals permet actuar en els llocs que es considera més necessari per reduir la massa combustible i prevenir possibles incendis.

5. Les cases des Verger

Passat el coll que separa la vall de na Pastora de la vall des Verger, veim al nostre peu les cases principals de la finca, originàries del segle XIV, tot i que a llarg del temps s'han fet diverses restauracions. Les cases des Verger foren habitades fins els anys vuitanta del segle XX pels pagesos que conreaven aquestes terres.

En els terrenys que descendeixen de les cases cap a la mar, esglaonats amb marjades i drenats per un torrent, s'hi practica una activitat agrària extensiva i de secà destinada a la producció d'aliment per al bestiar. Tradicionalment, però, s'hi havien cultivat hortalisses i fruites, aprofitant l'abundància d'aigua que hi proporciona la font des Verger. Aquesta disponibilitat d'aigua ha fet possible que avui en dia en trobem un gran dipòsit ubicat aquí preventivament per lluitar contra possibles incendis forestals.

Des de les cases des Verger podem començar el trajecte que ens durà a les cases d'Albarca si seguim el camí pendent avall, o podem emprendre el camí de retorn cap a l'aparcament si remuntam la costa que s'enfila per darrere les cases, en direcció sud, en un ascens breu però pronunciat fins al coll des Verger per continuar cap a s'Alqueria Vella.

Reconstrucció de les cases des Verger (Dibuix: Cati Artigues)

▲
Puig d'en Porrassar

Camí dels Presos

Campament des Soldats

Inici itinerari

Vall de Na Pastora

Torrent des Porrassar

Puig des Corb

Vall des Verger

Final itinerari

Cases des Verger

Torrent des Niu des Pilot

Camí des Verger a Albarca

(Secretaria General Tècnica-Cartografia)

Alçada (m)

- 200-249
- 250-299
- 300-349
- 350-399
- 400-449

0 50 100 150 200 250 m